

Süpervizyon İlişkisinde Paralel Süreç: Kuramsal Bir Derleme

Parallel Process in Supervision Relationship: A Empirical Review

Sema CİVAN GÖKKAYA , Araştırma Görevlisi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, sema.civan@cbu.edu.tr

---

Civan Gokkaya, S. (2022). Süpervizyon İlişkisinde Paralel Süreç: Kuramsal Bir Deneme. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(1), 378-399.

Geliş tarihi: 09.12.2021

Kabul tarihi: 26.03.2022

Yayımlanma tarihi: 28.06.2022

Öz. Psikoterapi yaklaşımları paralel süreci bilinçdışı bir süreç olarak tanımlamaktadır. İlişkisel yaklaşımlar ise, psikolojik danışma ve süpervizyon sürecinin dinamiklerinin birbirini etkilemesi ile paralel sürecin ortaya çıktığını belirtmektedir. Bu süreçte hem danışan hem de süpervizör ile ilişkisi olan psikolojik danışmanın önemli bir rolü bulunmaktadır. Süpervizyonda paralel sürecin ele alınması hem psikolojik danışman hem süpervizörün mesleki bilgi, becerilerinin gelişmesini sağlamakta ve kendi iç dünyalarına yönelik farkındalıklarını arttırmaktadır. Paralel süreç, psikolojik danışman-danışan ve psikolojik danışman-süpervizör arasındaki ilişki niteliğinin artmasını sağlamaktadır. Paralel süreci ele alan çalışmaların yurt dışı alanyazınında derleme ve vaka çalışmaları olduğu görülürken ülkemizde bir vaka çalışması dışında çalışma bulunmamaktadır. Bu amaçla, çalışmada öncelikle paralel süreç ile ilgili literatür bilgisi sunulmuştur. Ardından paralel süreci ele alan yaklaşımlar özetlenmiş ve paralel sürecin grup süpervizyonunda kullanımı hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmada paralel sürecin ele alınmasının olası katkıları, etkileri ve sonuçları incelenmiştir. Sonuç bölümünde paralel sürecin kullanımı ile ilgili önerilere yer verilmiştir. Bu derleme çalışmasının süpervizyon çalışmalarında paralel sürecin anlaşılması ve alanyazına yeni bir bakış açısı kazandırması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Süpervizyon, Paralel süreç, Paralel süreç yaklaşımları.

Abstract. Psychotherapy approaches define the parallel process as an unconscious process. Relational approaches say that a parallel process occur as the dynamics of the counseling and supervision process affect each other. In this process, the psychological counselor, who has a relationship with both the client and the supervisor, has an important role. Handling the parallel process in supervision develops both the counselor's knowledge and supervisor professional skills, it also increases their awareness of their inner world. The parallel process provides an increase in the quality of the relationship between counselor-client and counselor-supervisor. While it seems that there are compliations and case studies in the foreign literature of studies dealing with the parallel process, there is no research except from one study in our county. For this purpose, first of all, literature information about the parallel process is presented in the study. Then, parallel process approaches are summarized and given information about the use of the parallel process in group supervision. In the study, the possible contributions, effects and results of parallel process were examined. In the conclusion, suggestions about the use of the parallel process are given. This research is important in terms of understanding the parallel process and providing a new perspective to the literature on supervision studies.

Keywords: Supervision, Parallel process, Parallel process approaches.

Extended Abstract

Introduction. Supervision is defined as process experienced professionals conducting with the aim of increasing their professional skills to those less than themselves. Supervision supports the professional development of psychological counselors and support psychological counselors in recognizing internal lives. This process creates an important relationship between the supervisor and counselor. A supervisory relationship requires work with a counselor. Facilitating factors such as respect, empathy, truth and unconscious factors are effective in this working alliance. In the supervision relationship, unconscious factors are called parallel processes.

The parallel process has been important in supervision studies over the last 60 years. First, a parallel process is defined as a reflection of the process between counselors and clients. This process which occurs in the relationship between the supervisor and client is unconscious and is based on the transference of the psychotherapy approach. First, this process was defined from the bottom up. The anxiety experienced by the clients reveals anxiety in the counselors and bringing this anxiety to the supervision relationship are examples of this process. This process, from bottom to top is then defined from top to bottom. It is the process of reflection of the anxiety experienced by the supervisor while providing supervision for the session with the sexually abused client as fear and anxiety to the relationship between counselors and clients. The parallel process consists of three structures these are; counselors, client and supervisor. According to the theoretical approaches, the implementation of this structures varies.

The most common theoretical approach in the literature is the psychotherapy based approaches. The relational psychodynamic approaches developed by Frawley-O'Dea and Sarnat (2001) is based on the characteristics of the psychotherapy based approach. The relational psychodynamic approach defines this process as transference and countertransference and it calls these transferences as projective identification. Heur model considers this process as a pyramid and is based on Jung's relational process. The second approach is the interpersonal approach developed by Tracey et al. This approach describes a parallel process with the circle of interpersonal relationship. This approach states that dominance and affiliation are cyclical and affect each other and complete each other. These dimensions are also reflected in the supervision process. Hawkins and Shohet Seven-Eyed Model (2012) states that the parallel process consists of a counselor-client matrix and a supervision-counselor matrix and consists of seven structures. While the first structure focuses on the clients experiences, the second structure focuses on the interventions of the counselors. The third structure focuses on the relationship between counselors and clients. While the fourth structure focuses on the transference process, the fifth process deals with how the transference process emerges as a parallel process. The sixth structure deals with the feelings and thoughts experienced by the supervisor. The seventh structure deals with a context in which both these two relationships occur. As a result, Koltz et al. (2012) developed the Iso-Para/Para-Iso (IPPI) model to define that isomorphism and parallel process are different process. The model states that parallel processes deals with internal process, isomorphism deals with relational processes.

The methods of approaching the parallel process are different from the theoretical approach. While the visualization technique is mostly used in the psychotherapy approach to work on the counselor's transference, the interpersonal approach considers the parallel process as here and now. Giordane, Clarke and Borders (2013) used motivational interviewing techniques in parallel processes. Hawkins and Shohet'in the Seven Eyed Model lists the steps to be made in the seven structures. For example; in the first step, while focusing on how the counselors know the client, in the second structure, questions are asked about the relationship between the counselor and client. In the model, the parallel process is in the fifth step and role-playing and empty chair techniques are

applied to share feelings and thoughts toward the relationship. With the IPPI Model while the parallel process is being handled, supervisors skills theoretical approaches and roles are emphasized.

When considering the parallel process in supervision, the use of different techniques such as psychodrama, role play and games and the development level of the counselors should be taken into consideration. It is stated that counselors at the beginning level do not have self-awareness to understand the parallel process and focus more on their counseling skills and learning; therefore, handling the parallel process is important in terms of ensuring the professional and personal development of counselors and empathy skills. Since the process requires the alliance of the supervisor and the counselor, the counselor's self-disclosure and working on his own feelings and thoughts are effective in making sense of their relationship in the counseling process. In the literature, it is seen that the parallel process is in both individual and group supervision. While the parallel process is being handled in the group supervision, an environment should be created in which the group members who including the group in the process share their thoughts and feelings.

Discussion and Conclusion. As a result, the parallel process plays an important role in both individual and group supervision. There are different approaches to handling parallel processes. This approach emphasizes that parallel processes should be handled correctly. When considering the parallel process, supervisor skills, counselors and supervisor relationships and supervisor's theoretical approaches are important. The fact that parallel processes are difficult and complex has led to a limited number of studies. Since parallel process literature in Turkey is limited, this study contributes to the literature on parallel processes and its handling in supervision processes.

Giriş

Süpervizyon, deneyimli meslek elemanlarının (süpervizör), kendilerinden daha az deneyimli meslek elemanlarına, uygulama yaşantılarını zenginleştirmek ve mesleğe hazırlanmak amacı ile destek sunmasını amaçlayan, değerlendirici ve zamana yayılan bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Bernard ve Goodyear, 2019; Koçyiğit-Özyiğit ve İşleyen, 2016). Süpervizyon sürecinde psikolojik danışman, süpervizör eşliğinde öğrendiği kuramsal bilgileri, gerçek danışanlar ile uygulayabilme şansı elde etmekte ve kuram ile uygulama arasındaki bağlantıyı kurabilmektedir (Meydan, 2018). Bu süreçte psikolojik danışman kendi beceri bilgi ve deneyimlerini geliştirmektedir (Bernard ve Goodyear, 2019; Koçyiğit-Özyiğit ve İşleyen, 2016). Bu gelişim süreci öğrenmeyi beraberinde getirmektedir. Kessel ve Haan (1993) süpervizyonda öğrenmenin psikolojik danışmanın kendi beceri, bilgi ve deneyimlerini geliştirirken aynı zamanda kendi içsel yaşantılarına bakması ile gerçekleştiğini ifade etmektedir.

Süpervizyon, psikolojik danışmanın kendi dünyasını tanımasını sağlarken aynı zamanda psikolojik danışmanın danışanın dünyasını anlamasına da yardımcı olmaktadır. Danışanın sorunları ve psikolojik danışmanın yaşantıları süpervizyona getirilen ilk konulardan olmaktadır (A. K. Hess; K. D. Hess ve T. H. Hess, 2008). Örneğin; sosyal kaygısı olan danışanın yaşadığı terleme, çarpıntı gibi tepkiler psikolojik danışman tarafından süpervizyona getirilirken aynı zamanda psikolojik danışmanın sosyal kaygısı olan danışana yönelik yaşadığı korkular da süpervizyona getirilmektedir. Süpervizyonda danışanın sorunu ve psikolojik danışmanın yaşadığı korku süpervizörün yardımı ile ele alınmaktadır. Süpervizör, psikolojik danışmanın danışanın sosyal kaygı sorununa, psikolojik danışmanın yaşadığı korkuya ve psikolojik danışman ile danışan ilişkisine daha geniş bir bakış açısıyla bakmasına yardımcı olmaktadır. Bu durum süpervizyon ilişkisini ön plana çıkarmaktadır (Borders ve Brown, 2005).

Süpervizyon ilişkisi, psikolojik danışmanın becerilerini geliştirme, danışanı anlama, psikolojik danışma sürecinde karşılaşabilecek sorunları fark etme ve kendilerine yönelik farkındalıkları arttırmada önemli yer tutmaktadır (Bordin, 1983). Borders ve Brown (2005) süpervizör ve psikolojik danışman ilişkisini süpervizyonun kalbi ve ruhu olarak tanımlamakta ve bu ilişkilerin süpervizyon becerileri kadar önemli olduğunu söylemektedir. Süpervizyonda psikolojik danışmanın geri bildirimde açık olması, öğrenmeye ve değişime istekli olması için psikolojik danışman ve süpervizör arasındaki ilişkinin karşılıklı saygı, empati, içtenlik gibi faktörleri içererek güvene dayalı olması gerektiğini vurgulanmaktadır (Page ve Wosket, 2001; Borders ve Brown, 2005). Bernard ve Goodyear (2019) süpervizör ve psikolojik danışman ilişkisinin yanına danışanı da ekleyerek bu ilişkiyi üç kişilik bir sistem olarak tanımlamakta ve bu sistemde paralel süreç kavramına dikkat çekmektedir.

Paralel süreç, aktarım ve karşıt aktarım gibi bilinçdışı faktörler ile tanımlanırken (Page ve Wosket, 2001) psikolojik danışmanın süpervizör ile kurduğu etkileşimin danışanı ile kurduğu etkileşime paralel olması ile de açıklanmaktadır (Corey, Haynes, Moulton ve Muratori, 2010). Searles (1955) psikolojik danışma ve süpervizyon sürecinin birbirine paralel olmasını yansıtmaya süreci olarak tanımlamaktadır. Örneğin; psikolojik danışmanın danışanı ile sonlandırma kararı almakta zorlanmasının nedeninin danışanın psikolojik danışma oturumunu bitirme konusundaki direncinin yansımalarından kaynaklanabilir. Bu durumun fark edilmesinin ardından süpervizyonda nasıl ele alınacağına karar verilmesi gerekmektedir (Corey vd., 2010). Paralel sürecin ele alınması kullanılan yaklaşıma ve süpervizörün kuramsal yaklaşımına göre değişiyor olsa da tüm yaklaşımlar paralel sürecin psikolojik danışmanın kendi deneyimlerini anlamlandırmasını ve psikolojik danışma yaşantılarını zenginleştirmesini sağladığını ifade etmektedir (Sarnat, 2019). Yukarıdaki örnekte psikolojik danışmanın çaresizliğinin fark etmesi ve bu duygu üzerinde konuşması psikolojik danışmanın daha önceki yaşantılarında yaşadığı çaresizlik duygularını fark etmesine veya bu

duygunun psikolojik danışma süreci üzerindeki etkisini düşünmesine yardım edeceği düşünülmektedir. Psikolojik danışmanın yanında süpervizörün de süreci açık ve doğru bir şekilde ele alması psikolojik danışmanla birlikte süpervizörün de gelişimine katkı sağlamaktadır. Süpervizör, psikolojik danışman ile çalışırken psikolojik danışman ile iletişim kurma, psikolojik danışmanın duygularını anlama, içsel yaşantılarını fark etme konusunda kendisini geliştirmektedir. (Sarnat, 2012, 2019). Hem psikolojik danışman hem de süpervizördeki gelişim paralel sürecin süpervizyon sürecinde ele alınmasının önemini ortaya koymaktadır.

Hem yurt dışı alanyazınında hem de Türkiye’de paralel sürece yönelik çalışmalar incelendiğinde bu çalışmaların yeterli olmadığı görülmektedir. Yurt dışında yapılan çalışmalar vaka çalışmaları (Morrisey ve Tribe, 2001, Gray, 2005) ve derleme çalışmalarından (Taylor, Poole, Rodway ve Tyson., 2006) oluşurken Türkiye’de Gök (2012) tarafından yapılan vaka çalışması dışında çalışma bulunmamaktadır. Türkiye’de paralel sürecin sadece akademik çalışmalarda alt başlık olarak ele alındığı görülmektedir (Atik, 2017; Koçyiğit-Özyiğit, 2019; Ülker-Tümlü, 2019). Koçyiğit-Özyiğit (2019) doktora tez çalışmasında süpervizyon alan bir psikolojik danışmanın sonlandırma aşamasında yaşadıklarını psikolojik danışma oturumundaki sonlandırma ile ilişkilendirmesini paralel süreç başlığı altında incelemiştir. Benzer şekilde Ülker-Tümlü (2019) doktora tezi kapsamında yürüttüğü çalışmalarında süpervizyon alan psikolojik danışmanların süpervizyonda yaşadıkları kaygılar ile psikolojik danışma sırasındaki kaygıların paralellik gösterdiğini ifade etmektedir.

Türkiye’de paralel süreç ile ilgili çalışmaların yetersiz olması nedeniyle bu çalışmada ilk olarak, paralel sürecin tanımına yönelik literatür bilgisi sunulmuştur. Paralel sürecin tanımlanması ile psikolojik danışmanlar ve süpervizörün paralel süreç hakkında bilgi sahibi olmalarına katkı sağlaması beklenmektedir. Paralel süreç tanımlaması zor ve karmaşık bir kavramdır (Bernard ve Goodyear, 2009) Bu nedenle paralel süreç tanımlandıktan sonra paralel süreci ele alan yaklaşımlar örnek vakalar ve diyaloglar ile açıklanmıştır. Bununla beraber paralel süreç yaklaşımlarının kullandıkları yöntemlerin açıklanması süpervizörün bu yöntemlerden yararlanabilmesine olanak sağlaması beklenmektedir. Ardından, paralel sürecin grup süpervizyonunda nasıl ele alınabileceği açıklanmıştır. Çalışmada paralel sürecin etkili bir şekilde ele alınıp alınmamasının olası katkıları, etkileri ve sonuçları incelenmiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde ise paralel süreç ile ilgili önerilere yer verilmiştir.

Paralel Sürecin Tanımı

Paralel süreç kavramı son 60 yıldır süpervizyon çalışmalarında önemli bir yer tutmaktadır (Sarnat, 2019). İlk olarak Searles (1955) bu süreci psikolojik danışman ve danışan arasındaki süreçlerin süpervizör ilişkisine yansıtılması olarak tanımlamıştır. Clarkson (1991) benzer olarak paralel süreci, psikolojik danışman-danışan alanındaki etkileşimlerin psikolojik danışman-süpervizör etkileşim alanında ortaya çıkması olarak tanımlamıştır. Searles (1955) ve Clarkson (1991) paralel süreci tanımlarken psikolojik danışman ile danışanın yaşadığı sürece odaklanırken Ekstein ve Wallerstein (1958) psikolojik danışmana odaklanarak öğrenme sorunlarının süpervizyona yansıtıldığını ifade etmektedir (Akt, Watkins, 2017). Arlow (1963) tarafından ise paralel süreç, süpervizyon ilişkisine yansıyan etkileşimler olarak tanımlanmış ve bu etkileşimlerin geçici ve bilinçdışı olduğu psikolojik danışmanın bu sürecin farkında olmadığı ifade edilmiştir (Friedlander, Siegel ve Brenock, 1989; Searles, 2015; Walker, 2004).

Süpervizyon etkileşiminde bilinçdışı olarak adlandırılan paralel sürecin kökeni psikoterapi yaklaşımının aktarım kavramına dayanmaktadır (Borders ve Brown, 2005; Sumerel, 1994). Süpervizyon oturumundaki aktarım ve karşıt aktarım süreçleri ile danışan ve psikolojik danışman arasındaki ilişki paralel süreçler olarak tanımlanmaktadır. Burada süpervizör ve psikolojik danışman arasında paralelliklere neden olan benzer süreçler bulunmakta, psikolojik danışmanın aktarımı ile

süpervizörün karşıt aktarımı bu süreçte etkili olmaktadır (Doehrman, 1971; Frawley-Odea ve Sarnat, 2001; Kaptan, 2020). Bu aktarım süreçleri ilk olarak psikolojik danışman-danışan ilişkisinin süpervizör ilişkisine yansması olarak aşağıdan yukarıya doğru tanımlanmıştır (Silberman, 2015). Aşağıdan yukarıya doğru olan paralel süreç Watkins (2017) tarafından şöyle ifade edilmektedir: a) Danışan terapide çatışmalar yaşamakta; (b) bu çatışmalar, psikolojik danışmanın kendi çatışmalarıyla örtüşmekte; (c) psikolojik danışman empati ve dinleme ile danışanın çatışmalarıyla özdeşim kurmakta, farkında olmadan bu çatışmalara bağlanmakta ve kendi çatışmalarını harekete geçirmekte; (d) psikolojik danışman danışan ile özdeşim kurmakta ve çatışmayı süpervizyona taşımakta; (e) psikolojik danışman süpervizyonda danışan ile ilişkisini anlatırken, danışanı ile özdeşim kurarak karşıt aktarımını harekete geçirmekte; (f) süpervizör, psikolojik danışmanın danışan ile problemini ve süpervizörle çatışmasını yeniden ele almaktadır. Kısaca, psikolojik danışman danışanın terapide yaşadığı çatışmaları kendi çatışmaları gibi kabul edip kendi olumsuz duygularını harekete geçirmektedir. Danışanın çatışmalarını kendi çatışmaları gibi aktarması karşıt aktarımını harekete geçirmekte ve süpervizyon ilişkisine de danışan ile ilişkisinde yer alan çatışmaların benzerini taşımaktadır. Koçyiğit-Özyiğit (2019) doktora tez çalışması kapsamında yürüttüğü grup süpervizyonunda psikolojik danışmanların danışanların “hadi ne yapacağım söyle” mesajını doğrudan ya da dolaylı olarak süpervizyona getirdiklerini ve danışanlar gibi psikolojik danışmanlarında bir oturumda bir vaka ile ilgili ne yapacaklarını onlara harfiyen anlatmalarını istediğini belirtmiştir. Bu örnek danışanların psikolojik danışmanlardan beklentilerini psikolojik danışmanların da süpervizörden beklediğini ifade eden aşağıdan yukarıya doğru olan bir paralel süreç örneğidir.

Aşağıdan yukarıya doğru olan paralel süreç yukarıdan aşağıya doğru da tanımlanmıştır. Doehrman (1971) çalışmasında paralel süreci sadece aşağıdan yukarı tanımlamanın kısıtlı olduğunu ifade etmiş ve ters paralellik adını verdiği süreci iki yönlü olarak tanımlamıştır. Süpervizör ve psikolojik danışman arasında gelişen aktarım ve karşıt aktarımların psikolojik danışmanın danışana yansıttığını belirtmiştir (Doehrman, 1971). Örneğin; süpervizörün cinsel istismara uğrayan danışan ile yapılan seanslar için süpervizyon verirken yaşadığı endişenin psikolojik danışman ve danışan arasındaki ilişkiye de endişe ve korku olarak yansıma sürecidir. Yukarıdan aşağıya doğru tanımlanan bu süreçte süpervizörün kendi çatışmaları psikolojik danışmanın içsel yaşantısını harekete geçirmekte ve psikolojik danışman bu duyguları danışan ile ilişkisine yansıtmaktadır (Watkins, 2017). Page ve Wosket (2001) psikolojik danışma ilişkisinde yukarıdan aşağıya doğru (b2-a2) ve aşağıdan yukarıya doğru (a1-a2) olan süreçleri Şekil 1 ile tanımlamıştır.

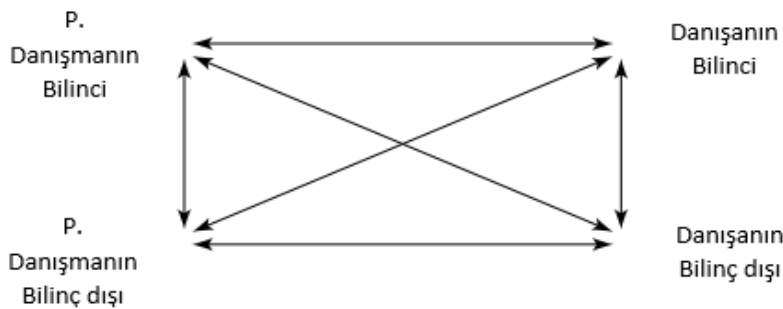
Şekil 1. Psikolojik Danışma ve Süpervizyon İlişkisi Arasında Paralellik

Paralel süreçte psikolojik danışmanın merkezde yer aldığı (Pollack, 1990) üçlü zincirleme bir yapıdan bahsedilmektedir (Castellano, 2013). Paralel sürecin üç kişilik bir yapıdan oluşması süpervizyonda nasıl ele alınacağını önemli hale getirmektedir. Alanyazın incelendiğinde paralel süreci süpervizyonda ele alan farklı kuramsal yaklaşımlar olduğu görülmektedir (Borders, 2005). Aşağıda bu yaklaşımlar detaylı olarak açıklanmaktadır.

Süpervizyonda Paralel Süreç Yaklaşımları

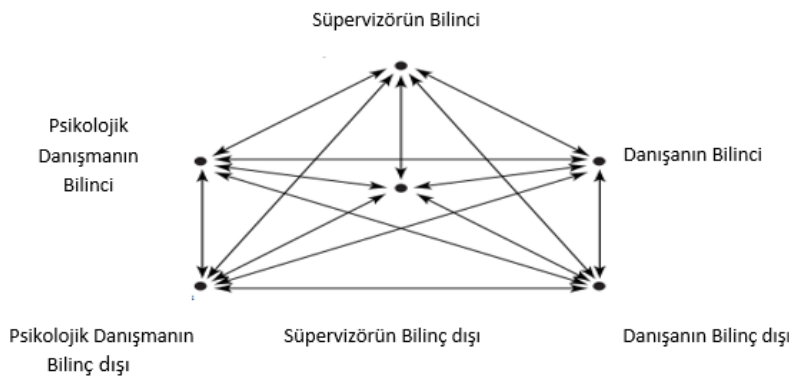
Paralel süreç kavramı ilk olarak psikoterapi temelli yaklaşımlar tarafından ele alınmıştır (Bernard ve Goodyear, 2019; Falender ve Shafranske, 2004). Psikoterapi temelli ele alınan yaklaşımlardan biri Frawley-O'Dea ve Sarnat (2001) tarafından geliştirilen İlişkisel Psikodinamik Yaklaşımdır. Psikodinamik Yaklaşım, psikoterapi yaklaşımının fikirlerini benimsemektedir. Paralel süreci, ikili ilişkide (psikolojik danışman-danışan/süpervizör-psikolojik danışman) ortaya çıkan aktarım ve karşıt aktarımların danışan veya süpervizör ilişkisinde farkında olmadan ortaya çıkması olarak tanımlamaktadır. Bu aktarım süreçlerinin yansıtımlı özdeşimler ile gerçekleştiğini ifade etmektedir. Frawley-O'Dea ve Sarnat (2001) psikolojik danışman ve süpervizör ilişkisinde ortaya çıkan özdeşim süreçlerini simetrik ve asimetrik paralel süreçler olarak tanımlamaktadır. Simetrik süreçler, aşağıdan yukarıya doğru olan paralel süreci ifade ederken; asimetrik paralel süreç yukarıdan aşağıya doğru olan paralel süreci ifade etmektedir.

Paralel süreci açıklayan bir diğer yaklaşım Heuer Modelidir. Heuer, paralel süreci Jung'un "ilişkisel süreç" kavramına göre açıklamaktadır. Jung'un psikolojik danışman ile danışan arasındaki etkileşimi aktarım ve karşıt aktarım kavramı ile açıklamadığını bu etkileşimleri Şekil 2'de yer alan kapı diyagramı ile gösterdiğini belirtmiştir. Psikolojik danışma sürecinde psikolojik danışmanın ve danışanın karşılıklı olarak birbirini etkilemesi çift yönlü oklar ile gösterilmektedir (Heuer, 2009).

Şekil 2. Jung'un Kapı Diyagramı

Heuer, Jung'un etkileşim diyagramına süpervizörü ekleyerek bir piramit diyagramı oluşturmuştur. Şekil 3'te yer alan diyagram psikolojik danışman, danışan ve süpervizör etkileşimini göstermektedir (Heuer, 2009).

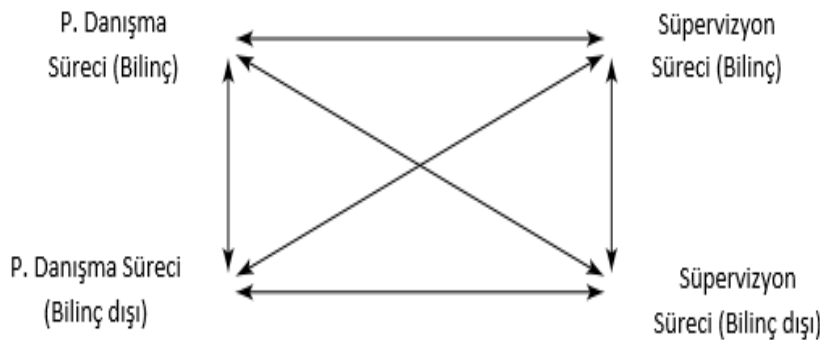

Şekil 3. Heuer Modeli Piramidi

Modelde, üst yatay çift yönlü ok psikolojik danışman ile danışan ilişkisinin süpervizyon sürecine bilinçli olarak aktarılmasını gösterirken alt yatay çift yönlü ok psikolojik danışman ve danışanın bilinç dışında oluşan çift yönlü etkileşimini ifade etmektedir. Dikey ve çapraz çift yönlü oklar ise bilinç dışından bilince getirme sürecini göstermektedir. Örneğin; psikolojik danışman, süpervizyon oturumunda danışanın sürekli işinden şikâyet ettiğini, işini değiştirmek istediğini ve bundan dolayı çok mutsuz olduğunu belirtmiştir. Psikolojik danışman danışanın işinde yaşadıklarına yakından bakmasını sağlamaya çalıştığını fakat bu durumun danışanı açısından yarar sağlamadığını düşünmektedir. Süpervizör, psikolojik danışmana şu an ne hissettiğini sorduğunda psikolojik danışman çaresiz ve sınırlı hissettiğini söylemiştir. Daha sonra süpervizör psikolojik danışmana danışan ile ilgili son seansını anlatmasını istemiştir. Süreç içerisinde süpervizörün ses tonu da sınırlı ve sabırsız bir hal almaya başlamıştır. Süpervizörün yaklaşımı psikolojik danışmanın kendisini geri çekmesine ve kendini açmaktan kaçmasına neden olmuştur. Böylelikle süpervizör ve psikolojik danışmanın iletişimde sorunlar yaşanmıştır (Williams, 1997). Bu örnekte psikolojik danışman ve danışan arasındaki iletişim süpervizörü etkilemiştir. Süpervizör paralel süreç hakkında bilgiliyse, kendi artan çaresizlik ve kızgınlık duygularının danışanın hissettiği duygular olduğunu anlayacaktır. Bu noktada süpervizör, ilk olarak psikolojik danışmanın danışana karşı içsel süreçlerini ele alarak danışanın yaşadığı tepkileri anlamasını sağlaması beklenmektedir.

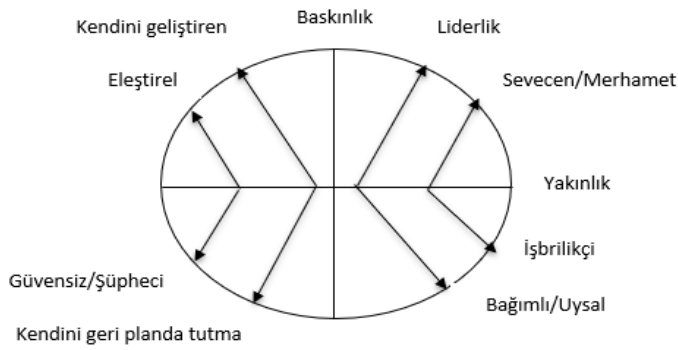
Heur (2009) paralel sürecin sadece tek yönlü gerçekleşmediğini ifade etmiş ve Şekil 4'te yer alan süpervizör ve psikolojik danışma sürecinin birbirini etkilediğini ve tamamladığını söylemiştir. Örneğin; psikolojik danışmanın danışanı ile ilgili bir rüyayı süpervizyon sürecine getirdiğinde bu rüyanın psikolojik danışmanın hayatı, danışan ile ilişkisi ve süpervizyon süreci ile ilgili olabileceği düşünülmektedir (Heur, 2009).

Şekil 4. Psikolojik Danışma-Süpervizyon Süreci Etkileşimi

Alanyazında paralel süreç kavramı daha çok psikoterapi yaklaşımları açısından ele alınsa da Watkins (2012)'e göre paralel süreç kavramının ele alınmasında daha fazla ampirik çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Bu anlamda yapılan ilk çalışma Tracey, Bludworth ve Glidden-Tracey (2012) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada paralel süreç, Kişilerarası İlişki Çemberi ile açıklanmaktadır. Şekil 5'teki çemberde, ilişkiler yatay ve dikey olmak üzere iki boyutta yer almaktadır. Yatay boyut yakınlığı, dikey boyut ise baskınlığı ifade etmektedir.

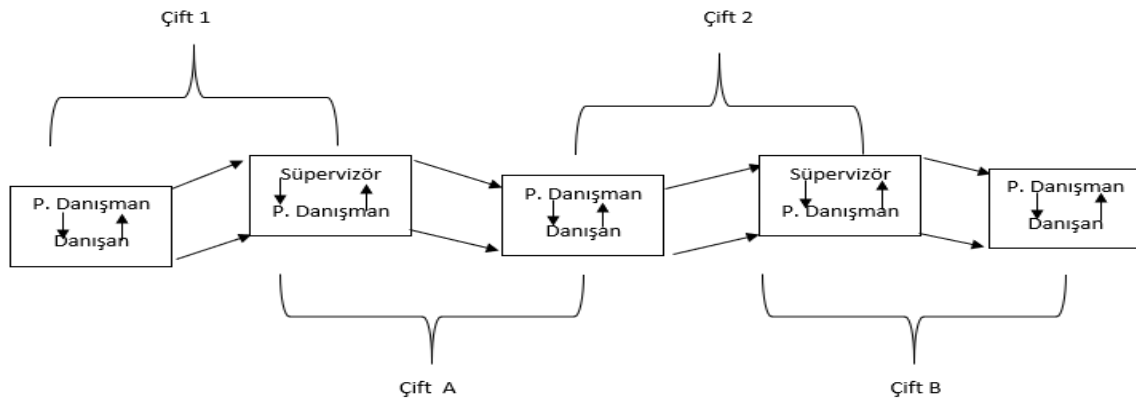

Şekil 5. Kişilerarası İlişki Çemberi

Çemberde yer alan boyutlar birbirlerini tamamlamaktadır. Karşılıklı oklar bu iletişim davranışlarının birbirini tamamladığını göstermektedir. Baskınlık boyutundakiler zıt davranışlar ile birbirini tamamlarken yakınlık boyutundakiler benzer davranışlar ile birbirini tamamlamaktadır (Tracey, 2005). Örneğin; liderlik davranışı karşısında bağımlı/uyusal davranışı ortaya çıkarırken işbirlikçi davranış karşısında sevecen/merhametli davranışı ortaya çıkarmaktadır. Tamamlayıcılığın sağlanmadığı davranışlar (baskınlıkta benzer, yakınlıkta zıt) ilişkiler için bir sorun oluşturmaktadır. Örneğin; şüpheli/güvensiz davranışın eleştirel davranışı ortaya çıkarması gibidir (Tracey, 2005).

Tracey ve diğerleri (2012) danışanın baskınlık ve yakınlık düzeylerinin psikolojik danışmanın davranışlarını etkilediğini belirtmekte ve psikolojik danışman ve danışanın davranışlarının birbirini tamamlaması gerektiğini vurgulamaktadır. Örneğin; danışanın sevecen yaklaşımı psikolojik danışmanın işbirlikçi yaklaşımı ile birbirini tamamlaması beklenmektedir. Bu tamamlanan davranış örüntüsü kendisini süpervizör ilişkisine de ortaya çıkaracaktır. Tracey ve diğerleri (2012) bu üçlü etkileşimi Şekil 6'da göstermiştir.

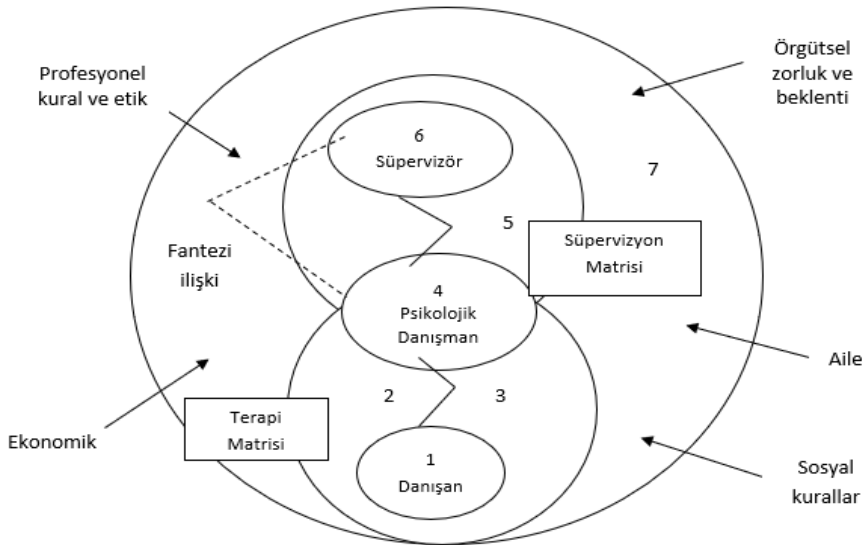
Şekil 6. Paralel Süreç Modeli

Şekil 6'da numaralandırılmış parantezler (çift 1, çift 2) psikolojik danışma sürecinin süpervizyon sürecini etkilediğini, harfli parantezler (çift A, çift B) ise süpervizyon sürecinin bir sonraki psikolojik danışma sürecini etkilediğini göstermektedir. Psikolojik danışma oturumundan süpervizyon

oturumunu işaret eden karşılıklı oklar ( ) ise paylaşılan rolleri göstermektedir. Psikolojik danışmadaki danışanın rolü süpervizyonda psikolojik danışmanın rolü olurken psikolojik danışmadaki psikolojik danışmanın rolü süpervizyonda süpervizörün rolü olmaktadır. Örneğin; danışan yaşadığı bir sorun için psikolojik danışmana başvurduğunu düşünün. Danışan psikolojik danışmada uyumlu/bağımlı davranış sergilerken psikolojik danışman liderlik davranışını ortaya koyması beklenir. Daha sonra danışanın psikolojik danışmanın söylediklerini kabul etmemesi ya da psikolojik danışmandan şüphe duymaya başlaması psikolojik danışmanın danışana karşı eleştirel davranış sergilemesine neden olabilir. Bu durum psikolojik danışmada sorunun ortaya çıkmasına neden olur ve psikolojik danışman süreci süpervizyona getirir. Süpervizyonda psikolojik danışman danışanın rolünü alarak bağımlı/uysal davranış sergilerken süpervizör liderlik davranış sergiler. Bir süre sonra psikolojik danışmanın süpervizöre karşı şüpheli davranması süpervizörün de eleştirel davranış ortaya koymasına neden olabilir. Bu örnek psikolojik danışma ile süpervizyon sürecinde rollerin değiştiğini göstermektedir (Tracey vd., 2012).

Alanyazında paralel sürecin Hawkins ve Shohet'in Yedi Gözlü Modeli (2012) üzerinden ele alındığı da görülmektedir. Şekil 7'de yer alan model, psikolojik danışman-danışan matrisi ile süpervizör-psikolojik danışman matrisinden oluşmaktadır. Paralel sürecin, terapi matrisi ile süpervizör matrisinin iç içe olmasından dolayı ilişkisel dinamiklerin diğer sistemde paralel hale gelmesi ile oluştuğunu ifade etmektedir. Paralel süreç sistemler arasında domino etkisi yaratmakta ve bu etki paralel süreç ele alınana kadar devam etmektedir.

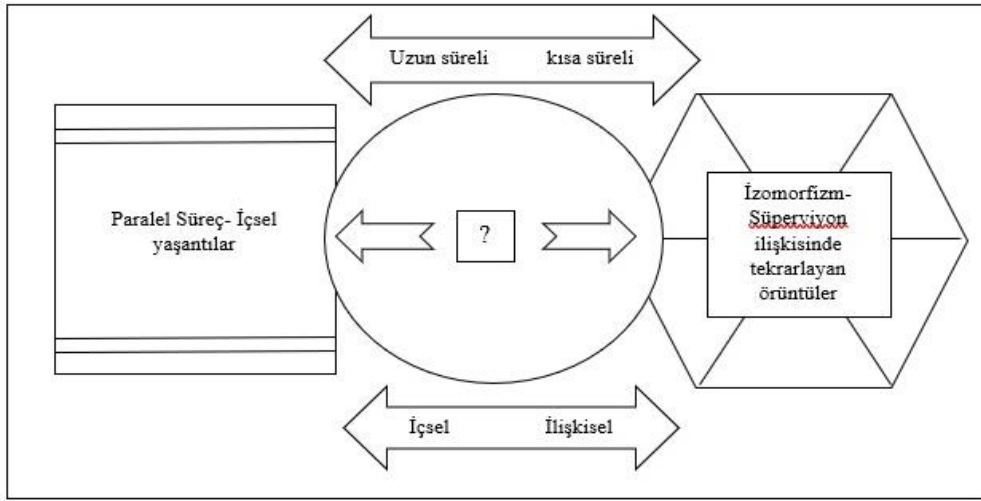

Şekil 7. Hawkins ve Shohet Yedi Göz Modeli

Hawkins ve Shohet (2012) paralel süreçte matrisler içerisinde yer alan yedi yapının önemli olduğunu vurgulamaktadır. Birinci yapı, terapide danışanın neleri paylaştığı, yaşadıklarını nasıl anlamlandırdığı ve yaşamındaki hangi alanlarını keşfetmek istediği ile ilişkilidir. Psikolojik danışman danışanın özelliklerinin yanında terapideki kendi davranış ve yaşantılarına odaklanmaktadır. İkinci yapı, psikolojik danışmanın kullandığı müdahale yöntemleri ile bu yöntemleri nasıl, neden kullandığına odaklanmaktadır. Üçüncü yapıda ise, psikolojik danışman ve danışan arasındaki ilişkiye dikkat çekilmektedir. Burada amaç, psikolojik danışmanın danışan ile ilişkisindeki aktarım dâhil süreç içerisindeki dinamikleri anlamasıdır. Dördüncü yapı, psikolojik danışmanın danışan ile yaptığı çalışmalardan nasıl etkilendiğini ortaya koymaktadır. Karşıt aktarım süreci bu yapıda ortaya

çıkılmaktadır. Burada psikolojik danışmanın danışana yansıttığı süreçler önemli olmaktadır. Beşinci yapı ise, psikolojik danışmanın süpervizör ile ilişkisini ifade etmektedir. Bu süreçte aktarım ile ortaya çıkan dinamikler süpervizör ile ilişkisinde paralel süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Altıncı yapı, süpervizörün ilişki çerçevesinde psikolojik danışmada ortaya çıkan duygu ve düşüncelere şimdi ve burada deneyimi ile dikkat etmesidir. Süpervizör 'ün karşıt aktarımı da bu adımda ortaya çıkmaktadır. Son olarak, bu iki ilişkinin de ortaya çıktığı bir bağlam vardır. Süpervizyonda bu bağlamın ve çevresel koşulların (sosyal, kurumsal, politik) göz önüne alınması gerekmektedir.

Paralel süreci ele alan son yaklaşım ise Koltz, Odegard, Feit, Provost ve Smith (2012) tarafından paralel sürecin izomorfizm ile farkını ve karmaşıklığını ortaya koymak için geliştirilen İso-Para/Para-İso (IPPI) modelidir. Modelde ilk olarak, paralel süreç ve izomorfizm kavramların anlaşılabilmesi için Şekil 8'te yer alan görsel diyagram oluşturulmuştur. Şekil 8'te yer alan diyagramda paralel süreç, paralel çizgiler ile anlatılırken izomorfizm, altıgen şekilde gösterilmiştir. Dairenin üzerindeki oklar her iki kavramın ayırt edilmesini sağlarken aynı zamanda hangi kavrama nasıl müdahale edileceğini göstermektedir. Paralel süreç içsel süreçlerin uzun vadeli müdahalesini gerektirirken izomorfizm ilişkisel süreçlerin kısa vadeli müdahalesini gerektirmektedir. Örneğin; psikolojik danışman danışana karşı olan öfkesini görmezden geldiğinde danışana doğru tepkileri veremez. Aynı şekilde süpervizör psikolojik danışmanın öfkesini görmezden geldiğinde psikolojik danışman süpervizyonda doğru tepkileri alamaz. Bu örnekte psikolojik danışma sürecindeki yapı süpervizyon sürecinde de tekrarlamıştır. Yani psikolojik danışmanın psikolojik danışma sürecindeki görmezden gelme davranışı süpervizyon sürecinde de ortaya çıkabilmektedir. Bu bir izomorfizm örneğidir (Koltz vd., 2012).

Şekil 8. İso-Para/Para-İso (IPPI) Modeli

İzomorfizmi paralel süreçten ayrılmasını zorlaştıran en önemli faktör süpervizyonda ikisinin de aynı anda ortaya çıkmasıdır (Bernard ve Goodyear, 2009). Bu nedenle IPPI Modeli bu iki kavramın farklılığını göstermenin yanında karmaşık yapısını da ortaya koymaktadır Koltz vd. (2012) paralel süreç ya da izomorfizmden herhangi birini ele almanın süpervizyon sürecine katkı sağladığını belirtmektedir. Örneğin; psikolojik danışman olan Maggie, 16 yaşında gelecek kaygıları ile baş etmede kendine güvenmeyen ve sorumluluk almaktan kaçınan bir danışan ile çalışmaktadır. Psikolojik danışmanın süpervizyonda danışanın sorumluluk almadığına yönelik konuşmaması süpervizör tarafından fark edilmiştir. Psikolojik danışman danışanın sorumluluk almamasına değil oturumlarda danışana uygun müdahaleleri kullanıp kullanmadığına yönelik güvensizlik hisselerinden bahsetmektedir. Süpervizör burada psikolojik danışmanın yaşadığı güvensizliği paralel süreç olarak

ele almış ve psikolojik danışmanın oturumlarda danışan ile çalışmasını engelleyen durumlar üzerinde konuşmuştur. Süpervizörün paralel süreci ele alması izomorfizmin de ortaya çıkmasını engellemiştir (Koltz vd., 2012).

Paralel Sürecin Süpervizyonda Ele Alınması

Paralel sürecin süpervizyon ilişkisinde fark edilmesi ve doğru bir şekilde ele alınması gerekmektedir (Bernard ve Goodyear, 2009). Bu ele alınış şekli süpervizyon yaklaşımlarına göre değişmektedir. İlişkisel psikodinamik yaklaşımda simetrik ya da asimetrik olarak ortaya çıkan yansıtıcı özdeşimlerin süpervizyon sürecinde ele alınmasının öneminden bahsedilmektedir. Süpervizör hem kendisinin hem de psikolojik danışmanın aktarımlarının süpervizyon ilişkisinde yer aldığı farkında olmalıdır. Süpervizör, süreçte fark ettiği aktarımların üzerinde psikolojik danışmanla çalışmalıdır (Sarnat, 2012). Psikoterapi yaklaşımında çoğunlukla psikolojik danışmanın aktarımları üzerinde çalışmak için canlandırma tekniği (enactment) kullanılmaktadır. Canlandırma, psikolojik danışmanın yaşadığı aktarımların yeniden ortaya çıkmasını ve bu aktarımlar ortaya çıktığında bunu gözlemleyerek, üzerinde derinlemesine düşünmeyi sağlamaktadır (Sarnat, 2019). Page ve Wosket (2001) süpervizör ve psikolojik danışmanın kendisini gözlemlediği ve düşündüğü yere yansıtıcı ittifak adını vermiştir. Paralel süreç, psikolojik danışman ve süpervizörün duygusal deneyimden yansıtıcı kısma geçmesini ve bu duygusal deneyimin sebepleri üzerinde düşüncelerini sağlamaktadır.

Tracey ve diğerleri (2012) süpervizörün psikolojik danışman ile paralel süreci ele alırken meta-iletişim yönteminin kullanılmasının öneminden bahsetmektedir. Meta-iletişimin kullanılması için paralel sürecin fark edilmesi gerekmektedir. Paralel süreç fark edildikten sonra süpervizör, psikolojik danışmanın gizli veya açık olmayan iletişim kalıplarını psikolojik danışman ile tartışmaktadır. Bu süreçte psikolojik danışmanın danışan ile nasıl iletişim kurduğu ele alınırken aynı zamanda psikolojik danışmanın süpervizör ile olan iletişimi de ele alınmaktadır. Süreçte psikolojik danışmanın yaşadıklarını süpervizörle ayrıntılı olarak ele alması paralel süreci daha anlaşılır hale getirmektedir (Tracey vd., 2012). Safran ve Muran (2000) meta-iletişimi psikolojik danışmanın duygularını danışan ile iş birliği içerisinde ele alması olarak tanımlamaktadır. Meta-iletişimin özellikle psikolojik danışma sürecinde psikolojik danışman ve danışan arasındaki sorun yaşandığında kullanılmasının yararlı olduğunu belirtmektedir. Psikolojik danışmanın "Benim söylediklerime tepki vermemeniz beni dışlanmış hissettiriyor" gibi danışanın davranışlarından ve duygularından örnek vererek kendi duygu ve düşüncelerini paylaşması, danışanın psikolojik danışma sürecinden uzaklaşması durumunda danışanı sürece dahil etmek için empatik yaklaşım sergilemesi ve özellikle içsel deneyimlere ulaşmada zorlanan danışanlara daha anlaşılır yanıtlar verilmesini önermektedir. Paralel süreç ele alınırken Safran ve Muran (2000) tarafından belirtilen meta-iletişim yöntemlerinin kullanılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Süpervizyonda psikolojik danışmanın paralel süreç hakkındaki farkındalıklarını arttırmak ve paralel sürece yönelik geribildirim vermek amacı ile Giordane, Clarke ve Borders (2013) ve Clarke ve Giordana (2013) tarafından motivasyonel görüşme teknikleri kullanılmaktadır. Motivasyonel görüşmenin süpervizyon sürecinde kullanılmasının nedeni psikolojik danışmanın paralel sürece yönelik farkındalık ve motivasyonunu arttırmaktır. Süpervizör, psikolojik danışman ile paralel süreci ele alırken psikolojik danışmanın sürece katılımını sağlamalıdır. Katılım, süpervizörün empati, özetleme, açık uçlu soru sorma, kabul etme ve yansıtıcı dinleme becerileri ile gerçekleşmektedir (Clarke ve Giordana, 2013; Miller ve Rollnick, 2002). Bu beceriler, psikolojik danışmanın duygularını anlama ve ifade etmesine yarar sağlamaktadır (Hawkins ve Smith, 2006). Örneğin; yakın partner şiddetine maruz kalan kadın danışan psikolojik danışma sürecinde kendisinden utanmakta ve partnerinden gördüğü şiddetten dolayı kendisini eksik ve yetersiz hissetmektedir. Bu nedenle psikolojik danışman ile çok az göz teması kurmaktadır. Psikolojik danışman süpervizyonda ilk olarak bu danışanı ile çalışırken hissettiği yetersizlikleri paylaşmıştır. Bu yetersizliklerden dolayı

uyuyamadığını ve kendini suçladığından bahsetmiştir. Süpervizör, danışanın şiddete maruz kaldığı için hissettiği yetersizlik ve kendini suçlama davranışının psikolojik danışmanın kendisini aşağılama ve endişe duyma ile benzerinin paralel süreç olduğunu psikolojik danışmana fark ettirerek sürece başlamak istemiştir (Giordane, Clarke ve Borders, 2013). Aşağıda süpervizörün psikolojik danışmanın farkındalığını arttırmak için kullandığı becerilere yönelik örnek diyaloglar verilmiştir:

Süpervizör: “Son birkaç süpervizyon oturumunda psikolojik danışma becerilerinizde eksiklik olduğuna yönelik açıklamalar yaptığınızı fark ettim. Bu gözlemim için ne söylemek istersiniz?”

Psikolojik Danışman: “Şey birkaç oturumdur çok hata yaptığımı düşünüyorum. Oturumlarda sıkışmış hissetmekte ve bunun hakkında konuşmak istediğimi fark ediyorum.”

Süpervizör: “Demek son zamanlarda becerilerinizi sorguluyorsunuz ve bunları konuşmak sizin için önemli.”

Psikolojik Danışman:” Kesinlikle.”

Süpervizör: “Sizin için bu önemi 1 çok düşük, 10 çok yüksek olarak düşünüp puanlamanızı istesem ne dersiniz?”

Psikolojik Danışman: “6 ya da 7.”

Süpervizör: “4 ya da 5 demek yerine 6 ya da 7 dediniz.”

Psikolojik danışman: “Evet, kendimi her zamanki psikolojik danışman gibi hissetmiyorum. Kendimi yetersiz hissediyorum, Bunun için endişeleniyorum ve uyuyamıyorum. Daha fazlasını yapmam gerektiğini hissediyorum. Bunun için bu konuyu konuşmak benim için önemli.”

Süpervizör: “Becerilerinizi sorgulamak sizin için zor olmalı. Görünen o ki, danışana karşı zorlandığınızı hissettiğiniz için, süpervizyonda da hatalarınıza odaklanmaya çalıştığınızı fark ediyorsunuz. Bu değişim hakkında konuşmanın sizin için önemli olduğunu da ifade ettiniz. Merak ediyorum, süpervizyonda ortaya çıkan bu değişimleri tartışacak olmanız size nasıl hissettiriyor?”

Psikolojik danışman: “Sanırım bu beni biraz geriyor çünkü bu konuda ne yapabileceğimden emin değilim ama yine de değer. Üzerinde konuştuğumuzda umarım güzel şeyler çıkar.” (Giordane vd. 2013, 20-21).

Yukarıdaki örnek psikolojik danışmanın süreç hakkında konuşmaya hazır olduğunu kendisine güveni az olsa da bu konuyu konuşmaya yönelik motivasyonun yüksek olduğunu göstermektedir. Paralel süreç ele alınırken psikolojik danışmanın değişime hazır olma ve güven durumu göz önüne alınmalıdır. Yüksek güven, psikolojik danışmanın paralel süreci keşfetme ve anlama yeteneğine inandığını göstermektedir. Değişime hazır olma ise psikolojik danışmanın paralel süreci ele almak için sahip olduğu isteklilik düzeyini ifade etmektedir. Süpervizör psikolojik danışmanın sürece katılımını sağladıktan sonra paralel süreci ele alma konusunda ortak hedef belirlemelidir. Psikolojik danışmanı değişime yönlendirmek ve değişime yönelik adım atmasını sağlamak gerekmektedir (Clarke ve Giordana, 2013).

Yedi Gözlü Model’de paralel süreç ele alınırken ilk aşama, psikolojik danışmanın danışanı ve psikolojik danışma sürecini süpervizöre doğru bir şekilde tanımlaması ile başlar. Danışanın davranışları, jest ve mimikleri, fiziksel görünümü, nasıl konuştuğu, sorununun ne olduğu vb. özellikler süpervizör ile paylaşılır. İkinci aşamada, psikolojik danışmanın kullandığı müdahaleler, bu müdahaleleri nasıl yaptığı ve bu müdahalelere nasıl karar verdiği üzerinde durulur. Bu aşamada psikolojik danışmanın yeni müdahale yöntemleri üzerinde düşünmesi sağlanabilir. Örneğin; süpervizör, beyin fırtınası yöntemi ile psikolojik danışmanların akıllarına ne geliyorsa onu söylemeleri, fikirleri değerlendirmeden ve yargılamadan ortaya atmaları ve akıllarına gelen en tüm yöntemlerin söylendiği bir ortam oluşturabilir. Üçüncü aşama, psikolojik danışman ile danışanın ilişkilerine odaklanır. “Danışan ile nasıl tanıştınız?”, Danışan ile ilişkinizi anlatır mısınız?” gibi sorular ile ilişki

üzerinde çalışılır. Psikolojik danışmanla “Danışan ile ilişkinizi bir resme benzetseniz ne olurdu?” ya da “Danışan ile bir ıssız adada olsaydınız veya farklı bir ortamda tanışsaydınız ilişkiniz nasıl olurdu?” gibi sorular yöneltilir. Bu ilişkide danışanın aktarım süreçleri fark edilir. Dördüncü aşamada, psikolojik danışmanın karşıt aktarımları ele alınır. İlk olarak “Bu danışan size kimi hatırlatıyor?” gibi sorular sorulur. Daha sonra psikolojik danışmanın duygu ve düşüncelerinin rol oynama ya da boş sandalye teknikler ile ifade edilmesi sağlanır. Son olarak, süpervizör, danışanın karşıt aktarım oluşturduğu kişiden farklı olan özelliklerini saymasını ister ve son aşamada psikolojik danışmanın danışana ne söylemek istediği üzerinde konuşulur. Beşinci aşamada, psikolojik danışmanın danışan ile ilişkisinin süpervizör ilişkisine yansımaları fark etmesi yani paralel süreci anlaması sağlanır. Bu aşamada paralel süreci anlamak, şimdi ve burada ile ifade etmek, psikolojik danışmanın tepkilerini fark etmesini ve yaşadıklarını sorgulamadan ve yargılamadan ele almayı öğretmek amaçlanmaktadır. Bu aşamada psikolojik danışmana “Bir dakikanızı ayırın ve bugün nasıl olduğunuza bakın?”, “Danışan ile nasıl çalıştığınızı düşünüyorsunuz?” ya da “Ne hissediyorsunuz?” gibi sorular sorulabilir. Altıncı aşamada, süpervizör yaşadığı sürecin üzerinde düşünür ve bu sürecin ona yaşattığı duygu ve düşünceleri fark eder. Son olarak, paralel süreçte bağlam göz önüne alınır. Bağlam, danışanın, psikolojik danışmanın ve süpervizör’ün özelliklerinin paralel sürece yansımalarıdır (Hawkins ve Shohet, 2012). Bağlamda çok kültürlü yapının göz önünde bulundurulması gerektiği düşünülmektedir.

Son olarak, süpervizyonda İso-Para/Para-İso (IPPI) Modeli ile paralel süreci ele alırken bazı adımlar sıralanmıştır. İlk adım, süpervizörün müdahale gerektirip gerektirmediğine karar vermesidir. Örneğin; 16 yaşında gelecek kaygıları ile baş etmede kendine güvenmeyen ve sorumluluk almaktan kaçınan bir danışan ile çalışan psikolojik danışmanın oturumlarda danışana uygun müdahaleleri kullanıp kullanmadığına yönelik güvensizlik hissetmesi ve bunu oturumda konuşması süpervizör tarafından fark edilmiş ve süpervizör bu sürece müdahale etmeye karar vermiştir. Modelde ikinci adım, müdahale için süpervizör ile psikolojik danışmanın ilişkisini ön plana almaktır. Bu süreçte süpervizörün terapötik iş birliğinin sağlanması için psikolojik danışmanla birlikte çalışması gerekmektedir. Üçüncü adım, süpervizör tarafından müdahale kararı verilirse hem psikolojik danışman hem de danışan için yararların ön plana alınmasıdır. Örneğin; süpervizörün danışana uygun müdahaleleri kullanıp kullanmadığına yönelik güvensizlik hisseden psikolojik danışman ile çalışması psikolojik danışmanın içsel yaşantılarına yönelik farkındalıklarını arttırmanın yanında danışana karşı doğru müdahale yöntemlerini kullanabilme konusunda yardımcı olması beklenmektedir. Dördüncü adım ise süpervizörün müdahalede hangi rolü kullanacağını belirlemesidir. Örneğin; Ayrıştırıcı süpervizyon modelinde süpervizörün öğretmen, psikolojik danışman ve müşavir rolü bulunmaktadır. Öfkenin danışan ile nasıl ele alınacağını anlatan süpervizör öğretmen rolünü kullanırken danışanın öfkesini görmezden gelen bir psikolojik danışmanın yaşadıkları psikolojik danışman rolüyle ele alınabilir (Koltz vd. 2012).

Grup Süpervizyonu ve Paralel Süreç

Paralel süreç çoğunlukla bireysel süpervizyon uygulamalarında ele alınmasına rağmen grup süpervizyonunda da karşımıza çıkmaktadır. Wilmot ve Shohet (1985) grup üyelerinin danışan ile yaşadığı süreçlerin diğer grup üyeleri ve süpervizör üzerinde etkili olduğunu ifade etmektedir. Bireysel süpervizyona göre grup süpervizyonunda paralel süreç grup üyeleri arasındaki etkileşim yoluyla ortaya çıkmakta ve psikolojik danışmanların danışana verdikleri tepkiler grup üyeleri tarafından öğrenilmektedir (Gimenez Hinkle, 2008). Hawkins ve Shohet (2012) grup üyelerinin ilişkisel süreçte ortaya çıkan yönler ile özdeşleştiğini ve paralel sürecin burada ortaya çıktığını ifade etmektedir. Örneğin; doktora eğitimim sırasında almış olduğum “psikolojik danışma süpervizyonu” dersinde rehberlik ve psikolojik danışmanlık yüksek lisans öğrencilerine yönelik grup süpervizyon uygulaması yapmıştık. Bu uygulamaları video kaydına alarak bu kaydın ders sorumlusu öğretim elemanı ve dersi alan diğer doktora öğrencilerinin izleyerek süpervizyon uygulamalarına yönelik geribildirimler almıştık. Bir süpervizyon uygulamasını izlediğimizde grup süpervizyonunda danışanın

sorununa karşı hissettiği çaresizlik duygusunun psikolojik danışmanın danışanını anlatırken de hissettiği ve süpervizör de dahil olmak üzere tüm grubun danışanın sorununa karşı çaresizlik hissederek çözümden uzaklaştıkları gözlemlenmiştir. Bu örnekte psikolojik danışma ilişkisindeki çaresizlik duygusu süpervizyon ilişkisine yansımış ve süpervizyon süreci sekteye uğramıştır. Bu durum paralel süreç olarak tanımlanmıştır. Bu örnekte olduğu gibi fark edilen paralel sürecin süpervizör tarafından nasıl ele alınacağı önemli olmaktadır.

Cajvert (2011) paralel sürecin ele alınmasında grup sürecinde yapılan uygulamalara dayalı olarak süpervizyon modeli geliştirmiştir. 1983'ten 2010'a kadar İsveç, Hırvatistan, Bosna Hersek ve Slovenya'da çalışan psikologlar, psikoterapistler ve aile terapistlerinin görüşleri alınarak geliştirilen model altı aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama, süpervizörün süreç içerisinde yaşanan duyguların farkında olması ve bu duyguları gözlemlemesinden oluşur. Süpervizör, süreç içerisinde grubun getirilen vaka üzerinde konuşmasını sağlayarak grubun kendi deneyimlerini anlamayı, olayı daha net ve açık şekilde ele alabilmeyi sağlar. Süpervizör grubuna "Sorunuz var mı?" ya da "Bu vaka ile ilgili bilmek istediğiniz bir şey var mı?" gibi sorular sorarak gruba ve kendisine yeni bakış açıları kazandırmak ister. İkinci aşamada, süpervizör grubu sürece dahil etmesine rağmen grubun duyguların etkisinden çıkamadığını ve bu durumun süpervizyon ilişkisini etkilediğini fark ettiğinde"- "Burada duralım" diyerek süreci dondurur. "Şu an neler oluyor? Ne hissediyorsunuz?" gibi sorularla süreci analiz etmeden, yorumlamadan sadece sürece odaklanarak süreci şimdi ve burada ile ele alır. Duygu ve düşüncelerin ifade edilmesi bu aşamada dışsallaştırmanın adımı olarak tanımlanmaktadır. Üçüncü aşamada dışsallaştırma süreci devam eder ve süpervizör dahil grup üyeleri yaşadıkları süreçleri ifade eder. Süpervizör söylenen tüm duygu ve düşünceleri tahtaya yazar. Dördüncü aşamada, süpervizör vakayı gruba getiren psikolojik danışmana yazılan duygulara bakarak hangisinin danışanın duygusu olduğunu söylemesini ister. Danışanın duygusunu bir renge boyadıktan sonra kendisinin hissettiği duyguları seçmesini ister. Aynı duyguyu seçerse onu da farklı bir renge boyar. Son olarak, psikolojik danışmanın danışan ile ilişkisini değerlendirerek hissettiği duyguları daire içine alır. Böylelikle hangi duygu ve düşüncelerin paralel sürecin ifadesi olduğu ortaya konmuş olur. Beşinci aşamada, tüm grup daire içine alınan duygu ve düşüncelere bakar ve herkesin kendi süreçleri hakkında düşünmesi istenir. Böylelikle paralel sürecin nasıl yaşandığı ve psikolojik danışmanların nasıl deneyimledikleri konusunda bilgi sahibi olması sağlanır. Son aşamada, psikolojik danışmanın bu süreçleri fark ettikten sonra danışan ile nasıl çalışacağı konuşulur. Grup üyelerinin de düşüncelerini paylaşmasına izin verilir. Böylelikle psikolojik danışmanın paralel süreci danışanı ile nasıl çalışılacağı konusunda bilgi sahibi olması sağlanır.

Cajvert (2011) tarafından altı aşamada tanımlanan modelde süpervizörün kendi duygu, düşüncelerini fark etmesinin yanında grup ortamı ve grup ilişkilerinin yönetilmesinde önemli sorumluluklarının olduğu görülmektedir (Melnick ve Fall, 2008). Bu nedenle paralel sürecin ele alınması süpervizör'ün önemli görevlerinden biridir. Grup süpervizyonunda paralel sürecin ele alınmasında Cajvert (2011) dışında farklı yöntemler de kullanılmaktadır. Gimenez Hinkle (2008) grup süpervizyonunda paralel süreci psikodrama yöntemleri ile ele almıştır. Grupla psikolojik danışmada kullanılan psikodrama yöntemleri paralel sürece yönelik farkındalığı arttırmak ve psikolojik danışmanlara süpervizyonda tartışma ortamı yaratmak için kullanılmaktadır. Süpervizyonda paralel süreç ele alınırken oturuma olayı getiren psikolojik danışman protagonist yani baş oyuncudur. Psikolojik danışmanın getirdiği vakanın canlandırılmasında yararlanılan grup üyeleri ise yardımcı egolardır. Süpervizör ilk olarak psikodrama sürecinde olduğu gibi ısınma ile başlar. Isınma aşamasında psikolojik danışmanların duyguları ile iletişime geçmeleri konusunda cesaretlendirmek amaçtır. Isınmadan sonra psikolojik danışman/ protagonist ile danışanın iletişimi grupta canlandırılabilir. Psikolojik danışman danışanı ile yaşadıklarını grup üyelerinden yardım alarak canlandırmaktadır. Bu aşamada eşleme, rol değiştirme, ayna ve yeniden canlandırma yöntemleri kullanılmaktadır. Eşleme, gruptaki psikolojik danışmanların psikolojik danışmanın/ protagonistin yerine geçerek onun

duygularını ve yaşadıklarını onun ağzından dile getirmesidir. Rol değiştirme, psikolojik danışmanın/protagonistin yardımcı egolar ile yer değiştirmesidir. Burada psikolojik danışman danışan ile yer değiştirerek psikolojik danışma sürecinde yaşananları ele almaktadır. Ayna, yardımcı egolardan birinin psikolojik danışmanı/protagonisti taklit etmesidir. Yeniden canlandırma tekniği ise psikolojik danışman/protagonistin danışan ile ilişkisinin olması gerektiği gibi yeniden canlandırılmasını içermektedir (Giménez Hinkle, 2008). Bu canlandırmalar ile paralel sürecin ele alınması ve psikolojik danışmanın danışan ile olan ilişkisine yeni bir bakış açısı kazanması beklenmektedir. Aşağıda psikodramanın kullanıldığı örnek bir süpervizyon oturumu verilmiştir:

Sara, beş psikolojik danışmana grup süpervizyonu veren bir süpervizördür. Grup, son birkaç aydır düzenli olarak toplanmakta grubun tüm üyeleri iyi geçinmekte ve geri bildirimleri birbirleriyle açıkça paylaşmaktadır. Bir süpervizyon oturumu sırasında gruptaki psikolojik danışmanlardan biri olan Joe, kendisini "sıkışmış" hissettiği bir vakayı sunmaya başlamıştır. Joe, danışanı anlatırken sinirlenmekte, sesini yükseltmekte ve konuşurken yüzü kızarmaktadır. Sürekli olarak psikolojik danışmada "sıkışmış" hissettiğini söylemekte ama gruptaki kimse Joe'ye geri bildirim vermemektedir. Bu, durum Joe'yu daha da kızdırmaktadır. Sara, o sırada Joe'nun grupta böyle davrandığını hiç görmediğini ve Joe'nun vakaları her zaman olumlu bir şekilde sunduğunu düşünmekte ve grubun diğer üyelerinin Joe'nun davranışına nasıl tepki verdiğini fark etmek için etrafına bakmaktadır. Sara, gruptaki psikolojik danışmanlardan biri olan Tim'in sandalyesine gömülerek oturduğunu ve Joe'ya bakmadığını fark eder. Başka bir üye, Martha, koltuğun kenarında oturarak Joe'ya bakmaktadır ve grubun diğer üyesi Bill ise yüzünde boş bir ifadeyle kollarını kavuşturmuş oturmaktadır. Sara, grubun bu dinamiğini anlamaya karar verir ve grup üyelerine Joe'yu dinlemeleri hakkında sorular sormaya başlar.

Sara: "Tim, şu anda beden dilinde ne fark ediyorsun?"

Tim: "Şey, sanırım koltuğumda biraz kamburum. Şu an burada olmak istemiyorum."

Sara: "Sence neden öyle? Genelde oldukça ilgilisiniz ve vakaları tartışırken söyleyecek çok şeyiniz var."

"Tim: Ne olduğundan emin değilim. Sanırım Joe'nun hiç böyle konuştuğunu görmemişim. Beni rahatsız ediyor."

Sara, Joe'ye bakıyor ve Joe'nun şaşırması olduğunu görüyor. Sonrasında Sara, Joe'ye ayna tekniği için bir grup arkadaşını seçmesini ister. Joe, Lisa'yı seçer ve Lisa, sinirli görünmeye başlar, parmağıyla grubu işaret eder ve sert bir tonda konuşmaya başlar. Sara Tim'e dönerek:

Sara: "Şu an ne hissettiğini söyler misin?"

Tim: "Şu an korkmuş hissediyorum."

Sara: "Joe, şu an ne yaşıyorsun?"

Joe: "Ben böyle mi davranıyordum? Ben böyle biri değilim."

Sara: "Kim o?"

Joe: Şimdi düşündüm de danışanım böyle davranıyor. Her zaman çok kızgın ve bu durum ona yardım etmek istememe neden oluyor. Onu daha da kızdıracak bir şey söyleyeceğimden çok endişeliyim." (Gimenez Hinkle, 2008, 410-411).

Joe, burada paralel sürecin farkına varmıştır. Sara, daha sonra Lisa'nın Joe'nun danışanı olmasını ister ve rol değiştirme tekniğini kullanırlar. Danışan ve psikolojik danışman rollerinin değiştirilip oynanmasından sonra Sara Joe'nun danışanı ile sürecini yeniden canlandırmasını ister. Böylelikle Joe, paralel sürecin farkında olarak danışanı ile ilişkisini yeniden şekillendirmektedir.

Yukarıdaki örnekte görüldüğü gibi psikodrama şimdi ve burada ile o an yaşanan duygulara odaklanmaktadır. Grup sürecinde psikolojik danışmanların yaşadıklarını şimdi ve burada ile ele alması

Gestalt yaklaşımına vurgu yapmaktadır (Melnick ve Fall, 2008; Vidakovic, 2007). Gestalt yaklaşımında, psikolojik danışmanlar şu anda kendilerinin farkına vararak ne hissettikleri ne düşündükleri ne yaptıklarına yönelik farkındalığın artırılması amaçlanmaktadır. Psikolojik danışmanlarda farkındalığın artması değişimlerine katkı sağlamaktadır (Melnick ve Fall, 2008). Süpervizörlerin de bu süreçte psikolojik danışmanın davranışlarını, sözlü ve sözsüz iletişimini gözlemleyerek farkındalıklarını arttırmaları önemli olmaktadır. Yukarıdaki örnekte Sara, Joe'nun diğer oturumlarda kızgın olmadığını fark etmesi ve grubu iyi gözlemlemesi, psikolojik danışmanın paralel süreci fark etmesi ve bunun üzerinde kendisini gözlemlemesi, düşünmesin sağlamıştır. Bu aynı zamanda süpervizörün de gözlemsel yeteneklerini ve süpervizyon becerilerini geliştirmesini sağlamıştır (Sarnat, 2012). Süpervizör, psikolojik danışmanın paralel sürece yönelik sorgulama, derinlemesine düşünme ve iç görü kazanmasını amaçladığı için psikolojik danışmanın yansıtma becerilerini geliştirmeyi de amaçlamaktadır. Sara'nın Joe ve Lisa'nın rol değiştirme yapmasını sağlayarak Joe'nun danışana yönelik hissettiklerini, düşündüklerini ve yaptıklarını fark etmesini ve danışan ile ilişkisine olan etkisini görmesini sağlamıştır (Hay, 2007).

Paralel Sürecin Etkili Bir Şekilde Ele Alınıp Alınmamasının Olası Katkıları, Etkileri ve Sonuçları

Paralel süreç, psikolojik danışmanların danışanı ile yaşadığı zorlukları farkında olmadan süpervizyona yansıtma süreci olarak tanımlanmaktadır (Doehrmann, 1971; Kadushin ve Harkness, 2002; Friedlander, Siegel ve Brenock 1989; Searles, 1955; Williams, 1997). Bu zorlukların psikolojik danışmanın farkında olmadan sürece dâhil olması süpervizörün psikolojik danışmana derinlemesine düşünmek ve keşfetmek için bir alan oluşturmasını gerektirmektedir (Hawkins ve Shohet, 2012). Süpervizörün psikolojik danışmanı düşünmeye ve keşfetmeye yönlendirmesi paralel sürecin katkılarından birini oluşturmaktadır. Bu düşünme ve keşfetme süreci yansıtıcı düşünme becerileri üzerinde çalışmayı da gerektirmektedir. Yansıtıcı düşünme, paralel süreci psikolojik danışmanın duygularını yansıtarak, araştırarak, isimlendirerek ve yorumlayarak ele alınması olarak tanımlanmaktadır (Hay, 2007). Yansıtıcı düşünme psikolojik danışmanların empati becerilerinin artmasını sağlamaktadır. Beyer (1995) yaptığı çalışmada paralel sürecin empati eksikliği ile ilişkili olduğunu belirtmiştir.

Empatinin eksik olması psikolojik danışmanın paralel süreci ele alırken savunmacı bir konuma geçmesine neden olabilmektedir. Süpervizörün burada süreci psikolojik danışmanı yargılamadan ve sorgulamadan (Hawkins ve Shohet, 2012) iş birliği içerisinde ele alması önemli olmaktadır (Falender ve Shafranske, 2004). Süpervizör ve psikolojik danışmanın iş birliği içerisinde paralel süreci ele alması ilişkilerine de önemli katkılar sağlamaktadır. Süpervizör paralel süreci ele alırken psikolojik danışmanın sürece dâhil olmasını desteklemekte ve bu sürece yönelik psikolojik danışman ile bir yol haritası hazırlamaktadır. Paralel süreci iş birliği ile ele almak psikolojik danışmanın öğrenmeye açık olmasını ve öğrenmelerini desteklemesini sağlamaktadır (Morrissey ve Tribe, 2001; Crowe vd., 2011). Doehrmann (1971) paralel sürecin, psikolojik danışmanın kendi süreçleri ile ilgilenmesini ve kendini açmasını sağladığı için öğrenme süreçlerini desteklediğini ifade etmektedir (Williams, 1997).

Paralel sürecin bir diğer katkısı, psikolojik danışmanla beraber danışana da yarar sağlamasıdır. Paralel süreç, psikolojik danışmandaki değişimi ve gelişimi desteklemektedir. Bu değişim ve gelişim psikolojik danışmanın danışma sürecinde yer alan işlevsiz duygu ve düşüncelerini fark etmesini sağlamaktadır (Searles, 1955). Bu durum süpervizyonun amaçları arasında yer alan danışma sürecinin nitelikli olmasını sağlamaktadır. Nitelikli gerçekleşen danışma süreci danışana olumlu katkı sağlaması beklenmektedir.

Alanyazında paralel sürecin ele alınırken bazı noktaların dikkate alınmamasının süpervizyon sürecinde olumsuzlukların ortaya çıkmasına neden olacağı ifade edilmektedir. Özellikle süpervizörün psikolojik danışmanın gelişim düzeyine dikkat etmemesi yeni deneyimli psikolojik danışmanların

süreçte olumsuzluklar yaşamalarına neden olmaktadır (Borders ve Brown, 2005). Yeni deneyimli psikolojik danışmanların paralel süreci anlayacak öz farkındalığa sahip olmadıkları ve daha çok psikolojik danışma beceri ve öğrenmelerine odaklandıkları ifade edilmektedir (Sumerel,1994). Bu durum psikolojik danışmanların süreç içerisindeki dinamikleri gözlemlemekte ve yorumlamakta zorlanmalarına ve bu zorlanmanın sürece yönelik kaygı yaşamalarına sebep olmaktadır (Borders ve Brown, 2005; Giordane, Clarke ve Borders, 2013; Morrissey ve Tribe, 2001). Psikolojik danışmanın kaygısı sürece yönelik direnç göstermesine neden olmaktadır (Bernard ve Goodyear, 2019). Örneğin; süpervizyonda psikolojik danışmanın ses kayıtlarını dinletmek istememesi, danışana yönelik eksik bilgiler vermesi, tartışma, zıtlama, ilgisiz olma bunlardan bazılarıdır (Bernard ve Goodyear, 2019; Borders ve Brown, 2005). Bununla beraber, süpervizörün, bilgisi ve eğitimi, psikolojik danışmanın süpervizöre hayranlık duymasının yanında süpervizöre karşı korku, kıskançlık ve düşmanlık duygularını hissetmesine sebep olabilmektedir. Yeterliliği konusunda güvensiz hisseden psikolojik danışman paralel süreç ele alındığında süpervizörden korkmakta ve bu durum ilişkilerine olumsuz yansımaktadır (Williams, 1997). Süpervizörün bu süreçte yaşanabilecek olumsuzlukları fark etmesi ve süpervizyonda bu konuyu ele alması gerekmektedir (Vollmer-Filho ve Pires, 2010). Süpervizörün paralel süreci ele alırken sadece didaktik öğretimi kullanması süreci olumsuz etkileyebilmekte ve psikolojik danışmanın deneyim kazanmasını engelleyebilmektedir (Sarnat, 2019). Bu nedenle yukarıda açıklanan süpervizyon yaklaşımlarının kullandığı farklı öğretim yöntemlerinden yararlanılması gerekmektedir (Morrissey ve Tribe, 2001).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada paralel süreç kavramı, paralel süreç yaklaşımları, bu yaklaşımların paralel süreci nasıl ele aldıkları ve grup süpervizyonunda paralel sürecin açıklanması amaçlanmıştır. Araştırmalar, paralel süreç kavramının hem bireysel süpervizyon hem de grup süpervizyonunda önemli bir yer edindiği ve süpervizyon sürecinin kaçınılmaz bir parçası olduğunu göstermektedir (Bernard ve Goodyear, 2019; Watkins, 2012; Sarnat, 2012; Vidakovic, 2007). Yaklaşımlar paralel süreci farklı kavramlar ile açıklasalar da süpervizyon ve psikolojik danışma süreci etkileşimin paralel süreçler üzerinde etkili olduğunu ve bu süreçlerin ele alınmasının önemli olduğunu vurgulamaktadır. Alanyazında paralel süreci ele alan birçok yaklaşım bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar incelendiğinde bazı ortak noktalar ön plana çıkmaktadır.

İlk olarak, paralel sürecin süpervizyonda fark edilebilmesi için süpervizörün becerilerinin geliştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Sarnat, 2012). Süpervizörün esneklik, çoklu perspektiften bakma, psikolojik danışmanın kaygısını yönetme, bağlamsal konulara duyarlılık, yeni durumlara açık olma ve gücü uygun şekilde kullanabilme becerileri önemli olmaktadır (Hawkins ve Shohet, 2012). Örneğin; psikolojik danışman paralel süreçte yaşadıklarından dolayı kaygı yaşayabilmekte ve süpervizörün bu duruma esnek şekilde çoklu perspektiften bakması gerekmektedir. Bu durumda süpervizörün iletişim becerileri ve empatik dinleme becerisi önemli olmaktadır. Süpervizörün empatik dinleme becerisi, psikolojik danışmanın konuşmasına, duygularını paylaşmasına ve duygusal becerilerinin desteklemesine fayda sağlamaktadır (Page ve Wosket, 2001). Psikolojik danışmanın duygusal becerilerindeki gelişim kendini kabul etme ve öz farkındalığını etkilemektedir (Falender & Shafranske, 2004). Bu durum psikolojik danışmanın paralel sürece yönelik farkındalığını arttırmaktadır. Bununla beraber süpervizörün süreçte yaşananları fark edebilme becerisi önemli olmaktadır. Sürecin farkında olan süpervizör paralel süreci çalışma konusunda daha deneyimli olacaktır (Morrissey ve Tribe, 2001).

İkinci olarak, paralel süreci ele alacak müdahale yönteminin seçilmesi gerekmektedir. Araştırmalar, süpervizyon ve psikolojik danışman arasındaki mesleki ve kişisel becerilerin paralel

süreci ele alacak müdahaleleri standart olmaktan çıkardığını ifade etmektedir (Kadushin ve Harkness, 2002). Burada süpervizörün kuramsal yönelimi önemli olmakla birlikte psikolojik danışmanın ihtiyaçlarının da ön plana alınması gerekmektedir. Paralel sürecin ele alınmasında önemli ve son nokta ise süpervizör ve psikolojik danışma ilişkisidir (Morrissey ve Tribe, 2001). Süpervizyon sürecinin merkezinde olan ilişki, paralel süreçinde merkezi bir ayağını oluşturmaktadır. Bordin (1983) süpervizyon ilişkisinin süpervizyon amaçları, görevleri ve süpervizör ile psikolojik danışman arasındaki bağın kurulmasında etkili olduğunu ifade etmektedir. Paralel süreci süpervizör ile psikolojik danışman arasındaki bağın getirdiği iş birliği ile güvenli ve destekleyici bir ortamda ele almak psikolojik danışmanın paralel sürecin kendi üzerindeki etkisini fark etmesini sağlayacağı düşünülmektedir. Bu etki psikolojik danışmanın danışan için gerekli psikolojik danışma ortamını sağlamada etkili olmaktadır. Dolayısıyla paralel süreç, psikolojik danışmanların mesleki becerilerini, içsel yaşantılarına olan farkındalıklarını arttırmanın yanında danışanlara zarar vermeden sorunlarına çözüm bulmalarını yardım etmeyi de sağlamaktadır (Ülker-Tümlü, 2019).

Alanyazına bakıldığında yurt dışında paralel süreç çalışmalarının derleme, vaka ve anket çalışması ile sınırlı olduğu görülmektedir (Castellano, 2013; Morrissey ve Tribe, 2001; Watkins, 2017). Ülkemizde paralel süreç ile ilgili bir vaka (Gök, 2012) çalışması dışında çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle paralel süreç ile ilgili çalışmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir. Özellikle paralel sürecin ölçülmesindeki zorluklar (Bernard ve Goodyear, 2019) nedeniyle yapılacak olan çalışmalarda vaka örnekleri rapor edilebilir. Ayrıca, paralel sürecin süpervizyonda ele alınmasında süpervizyon uygulama yöntemlerinin sistematik bir yapıda olmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Özellikle lisans eğitiminde psikolojik danışman adaylarının paralel süreci fark etmeleri daha zor olacağından derslerde kullanılan gözlem formları, ses kayıtları ve öz değerlendirme formları kullanılabilir. Bu nedenle süpervizyon uygulamalarında kullanılacak formların belirlenmesi ve süpervizör sürecinin düzenli ve sistematik şekilde gerçekleştirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Süpervizyonda paralel sürecin ele alınması için süpervizörün bu konudaki bilgi ve deneyimlerini arttırmasının da gerekli olduğu düşünülmektedir. Türkiye'deki paralel süreç ile ilgili sınırlı literatür düşünüldüğünde, yurtdışındaki paralel süreç ile ilgili kitapların da Türkçeye kazandırılması önerilmektedir. Bu çalışmanın süpervizörlerin uygulamalarında paralel süreci fark etmeleri ve ele almaları için bir alt yapı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Arlow, J. A. (1963). The supervisory situation. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 11(3), 576–594.
- Atik, Z. (2017). *Psikolojik Danışman Adaylarının Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması ve Süpervizyonuna İlişkin Değerlendirmeleri* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Beyer, G. E. (1995). *Parallel process in psychotherapy supervision and its relationship to empathy* (unpublished doctoral thesis). Kalamazoo, Michigan, Western Michigan University.
- Bernard, J. M., & Goodyear, R. K. (2019). *Fundamentals of clinical supervision*. NJ: Pearson Education.
- Borders, L. D., & Brown, L. L. (2005). *The new handbook of counseling supervision*. NJ: Lawrence Erlbaum Association.
- Bordin, E. S. (1983). A Working Alliance Based Model of Supervision. *The Counseling Psychologist*, 11(1), 35–42.
- Cabaniss, D. L. (2012). Teaching psychodynamics in the twenty-first century. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 60(3), 483–492.
- Cajvert, L. (2011). A model for dealing with parallel processes in supervision. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 20(1), 41-56.
- Castellano, D. L. (2013). Trauma triangles and parallel processes: Geometry and the supervisor/trainee/patient triad. *Psychoanalytic Dialogues*, 23(6), 720–732.
- Clarke, P. B., & Giordano, A. L. (2013). The motivational supervisor: motivational interviewing as a clinical supervision approach. *The Clinical Supervisor*, 32(2), 244-259.
- Clarkson, P. (1991) Through the looking glass; exploration in transference and countertransference. *Transactional Analysis Journal* 21(2), 99-107.
- Corey, G., Haynes, R., Moulton, P., and Muratori, M. (2010). *Clinical supervision in the helping professions: A practical guide*. New York: Springer Publishing Company
- Crowe, T. P., Oades, L. G., Deane, F. P., Ciarrochi, J., & Williams, V. C. (2011). Parallel processes in clinical supervision: Implications for coaching mental health practitioners. *International Journal of Evidence Based Coaching and Mentoring*, 9(2), 56-66.
- Doehrmann, M. (1971). *Parallel processes in supervision and psychotherapy* (unpublished doctoral dissertation), University of Michigan, Ann Arbor, Michigan.
- Falender, C., & Shafranske, E. (2004). *Clinical supervision: A competency-based approach*. Washington, DC: APA.
- Frawley-O'Dea, M. G., & Sarnat, J. E. (2001). *The supervisory relationship: A contemporary psychodynamic approach*. New York: Guilford Press.
- Friedlander, M. L., Siegel, S. M., & Brenock, K. (1989). Parallel processes in counseling and supervision: A case study. *Journal of Counseling Psychology*, 36(2), 149.
- Gimenez Hinkle, M. (2008). Psychodrama: A creative approach for addressing parallel process in group supervision. *Journal of Creativity in Mental Health*, 3(4), 401-415.
- Giordano, A., Clarke, P., & Borders, L. D. (2013). Using motivational interviewing techniques to address parallel process in supervision. *Counselor Education and Supervision*, 52(1), 15-29.
- Gök, A. C. (2012). Psikoterapi Süpervizyonunda Paralel Süreç: Bir Vaka Çalışması. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 2(2), 39-50.
- Gray, L. A. (2005). *Critical incidents in psychotherapy and supervision: A search for parallel processes*. Lehigh University, Bethlehem, United States.
- Hawkins, P. and Smith, N. (2006). *Coaching, mentoring and organizational consultancy: supervision and development*. Maidenhead: Open University Press.
- Hawkins, P., & Shohet, R. (2012). *Supervision in the helping professions*. New York: McGraw-Hill Education.
- Hay, J. (2007). *Reflective practice and supervision for coaches*. New York: McGraw-Hill Education.
- Hess, A. K., Hess, K. D. & Hess, T. H. (2008). *Psychotherapy supervision theory, research, and practice*. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Heuer, G. (2009). Parallel processes in Jungian analysis and supervision. Mathers, D. (Ed). *Vision and supervision*. Hove: Routledge.
- Kadushin, A. and Harkness, A. (2002). *Supervision in social work*. New York: Columbia University Press.
- Kapten, W. S. (2020). Power, powerlessness, and the parallel process. *Journal of Psychotherapy Integration*, 30(1), 147-154.

- Kessel, L. & Haan, D. (1993). The intended way of learning in supervision seen as a model. *The Clinical Supervisor*, 11(1),29-43.
- Koçyiğit-Özyiğit, M. (2019). *Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması” Dersinde Grup Süpervizyonu Sürecinin İncelenmesi: Bir Durum Çalışması* (Yayınlanmamış Doktora tezi). Ege Üniversitesi, İzmir, Türkiye.
- Koltz, R. L., Odegard, M. A., Feit, S. S., Provost, K., & Smith, T. (2012). Parallel process and isomorphism: A model for decision making in the supervisory triad. *The Family Journal*, 20(3),233-238.
- Liddle, H. A., & Saba, G. W. (1983). On context replication: The isomorphic relationship of family therapy and family therapy training. *Journal of Strategic and Systemic Therapies*, 2(2),3-11.
- Morrissey, J., & Tribe, R. (2001). Parallel process in supervision. *Counselling Psychology Quarterly*, 14(2),103-110.
- Melnick, J., & Fall, M. (2008). A gestalt approach to group supervision. *Counselor Education and Supervision*, 48(1),48-60.
- Meydan, B., & Koçyiğit-Özyiğit, M. (2016). Süpervizyon ilişkisi: Psikolojik Danışma Süpervizyonunda Kritik Bir Öğe. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1), 225-257.
- Meydan, B. (2018). *Lisans Düzeyinde Süpervizyon Alan Psikolojik Danışman Adaylarıyla Süpervizyon İlişkisi Kurulmasında Süpervizörlerin Rol ve Sorumlulukları*. 20. Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi (ss. 389-395). Erişim adresi: <https://atif.sobiad.com/index.jsp?modul=makale-goruntule&id=AW4Qo22VyZgeuuwfeBU7>
- Miller, W. R., & Rollnick, S. (2002). *Motivational interviewing: Preparing people for change*. New York: Guilford Press.
- Morrissey, J., & Tribe, R. (2001). Parallel process in supervision. *Counselling Psychology Quarterly*, 14(2),103-110.
- Page, S., & Wosket, V. (2001). *Supervising the counsellor: A cyclical model*. UK: Psychology Press.
- Pollack, T. E. (1990). *Parallel process: An empirical investigation* (unpublished doctoral thesis). Old Dominion University, Norfolk, United States.
- Safran, J. D., & Muran, J. C. (2000). Resolving therapeutic alliance ruptures: Diversity and integration. *Journal of Clinical Psychology*, 56(2),233-243.
- Sarnat, J. (2012). Supervising psychoanalytic psychotherapy: Present knowledge, pressing needs. Future Possibilities. *Journal of Contemporary Psychotherapy*, 42(3),151-160.
- Sarnat, J. E. (2019). What’s new in parallel process? The evolution of supervision’s signature phenomenon. *The American Journal of Psychoanalysis*, 79(3),304-328.
- Silberman, E. K. (2015). Parallel process and the evolving view of the therapeutic situation. *Psychiatry*, 78(3),239-241.
- Searles H. F. (1955) The Informational Value of the Supervisor’s Emotional Experiences. *Psychiatry*, 18(2),135-146
- Searles H. F. (2015) The Informational Value of the Supervisor’s Emotional Experiences. *Psychiatry*, 78(3), 199-211.
- Sumerel, M. B. (1994). Parallel Process in Supervision. *ERIC Digest*. Erişim adresi: <https://eric.ed.gov/?id=ED372347>
- Taylor, J.H., Poole, S., Rodway, R. ve Tyson, R. (2006). Parallel Process in Supervision: A qualitative investigation. *European Journal for Qualitative Research in Psychotherapy*, 1, 10-20.
- Tracey, T. J. G. (2005). Interpersonal rigidity and complementarity. *Journal of Research in Personality*, 39(6),592-614.
- Tracey, T. J., Bludworth, J., & Glidden-Tracey, C. E. (2012). Are there parallel processes in psychotherapy supervision? An empirical examination. *Psychotherapy*, 49(3),330-343.
- Ülker-Tümlü, G. (2019). *Bireyle Psikolojik Danışma Uygulaması Süpervizyonunda Ayrıştırıcı Süpervizyon Modeli’ne Dayalı Grup Süpervizyonu Sürecinin Yapılandırılması* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Walker, J. A. (2004). *Countertransference in therapy and supervision: Proximal parallel process*. Lehigh University. Bethlehem, United States.
- Watkins, C. E. (2012). Some thoughts about parallel process and psychotherapy supervision: When is a parallel just a parallel. *49(3)*, 344-346.

- Watkins, C. E. (2017). Reconsidering parallel process in psychotherapy supervision: On parsimony, rival hypotheses, and alternate explanations. *Psychoanalytic Psychology*, 34(4), 506-515.
- Williams, A. J. (1988). Action methods in supervision. *The Clinical Supervisor*, 6(2), 13-28.
- Williams, A. B. (1997). on parallel process in social work: Supervision. *Clinical Social Work Journal*. 25(4), 425-435.
- Wilmot, J. & Shohet, R. (1985) Paralleling in the supervision process, *Self & Society*, 13(2), 86-91.
- Vollmer Filho, G., & Pires, A. C. J. (2010). Benign and disruptive disturbances of the supervisory field. *The International Journal of Psychoanalysis*, 91(4), 895-913.